

סילבוס לקורס:
בין עולמות: בבלי וירושלמי ברכות: במתכונת בית מדרש, סמינר מ"א

שם המרצים: פרופ' ורד נעם, פרופ' ישי רוזן-צבי

קורס מס': 0690494501
שנת לימודים: תשע"ז סמסטר: ב היקף שעות: 4 לתואר: שני

השיעורים יתקיימו ב (יום ד, שעה 8:30 - 12)
שעת קבלה: (לפי תאום מראש)

דוא"ל: ishay.rosen-zvi@shi.org.il veredn@post.tau.ac.il

דרישות קדם ודרישות נוספות: מבוא לספרות חז"ל, מכינה בתלמוד, רצוי גם ניסיון נוסף בלימוד תלמוד

חומר קריאה: מפורט להלן

תיאור הקורס

בקורס נעסוק בסוגיות שונות ממסכת ברכות בשני התלמודים. הלימוד יתקיים במתכונת של בית מדרש.

לקורס שתי מטרות: האחת היא היכרות עם עולם הליטורגיה, האמונות והדעות של חז"ל;

ואילו השנייה, והעיקרית, הנה אימון בלימוד משווה של התלמודים ומקורותיהם.

העיון ישלב אם כן יחדיו כלים שונים – היסטוריים, ספרותיים, תיאולוגיים ופנומנולוגיים – על מנת לפצח את חידת

היחס בין התלמודים. בכל סוגיה וסוגיה נתחיל מן המקורות התנאיים, ואז נשווה בדקדוק את הבבלי והירושלמי

ונראה כיצד כל אחד מן התלמודים מעבד את מקורותיו ומעצב מתוכם את הסוגיה ואת תמונת העולם העולה ממנה.

דרישות הקורס

הנוכחות חובה, יותר משני חיסורים משמעם ביטול נוכחות. במהלך הסמסטר יש לקרוא מאמר לקראת כל

שיעור ולהגיב עליו באתר הקורס. חיסור של יותר משתי תגובות אינו מאפשר קבלת ציון. המטלה הסופית

תהיה רפרט (או עבודה סמינריונית לאחר התייעצות עם המרצים) במועד ההגשה האוניברסיטאי.

הציון יתבסס על העבודה ויהיה מותנה בנוכחות ובקריאת המאמרים.

תכנית השיעורים :

מס' השיעור	תאריך	נושא השיעור	קריאה לשיעור הבא	הערות
1	15 במרץ יז אדר	ישי: סקירה של המסכת: משנה- תוספתא	Shai Secunda, <i>The Iranian Talmud: Reading the Bavli in Its Sasanian Context</i>	בשיעור הראשון נודיעכם איזה פרק יש לקרוא
2	22 במרץ כד אדר	מרצה אורח, שי סקונדה: המסכת בהקשרה הבבלי	דניאל בויארין, "ללקסיקון התלמודי IV", תעודה ו (תשמ"ח) 63-75	קריאה נוספת: הביקורת של י' ברודי ותגובת ש' סקונדה ב JQR 2016
3	29 במרץ ב ניסן	ורד: הסוגיה הפותחת: ובא השמש וטהר	David Kraemer, <i>Responses to Suffering in Classical Rabbinic Literature</i> , Oxford 1995, Chap. 6	קריאה נוספת: ישי רוזן-צבי, "יצר הרע בספרות האמוראית: בחינה מחדש", תרביץ עז (תשס"ח), עמ' 71- 107
4	19 באפריל כג ניסן	ישי: ד ע"ב – ה ע"א – ק"ש על המטה, מזיקין, יצר הרע, ייסורים	י' קנוהל, "פרשה שיש בה קיבל מלכות שמיים", תרביץ נג (תשמ"ד), עמ' 11-31	שיעור פותח: מחלת חזקיהו: השוואת אגדה בתלמודים.
5	26 באפריל	ורד: דף יג: מצוות צריכות כוונה	מ' בנוביץ, "קריאת שמע במשנתו של רבי שמעון בר יוחאי", סידרא כ (תשס"ה), 25-56	
6	3 במאי ז אייר	ורד: דף יט, כבוד הבריות	י' תא שמע, "תפילת ערבית רשות או חובה?", מקומראן עד קהיר	ש' נאה וא' שמש, 'וחם השמש ונמס: סיפור המן וזמנה של תפילת השחר', תרביץ סד

335-340, (תשנ"ה)	עמ' קלא-קמד +			
זמין באינטרנט, קישור תחת הנושא הרלוונטי	Shaye J. D. Cohen, "The ways that parted: Jews, Christians, and Jewish-Christians 100-150 CE,"	ישי: ריש פרק ד, דף כו: זמני תפילה, תפילות כנגד קרבנות	10 במאי יד אייר	7
	ע' פליישר, "לקדמוניות תפילות החובה בישראל", תרביץ נט (תש"ן), עמ' 441-397	פרופ' גינתר שטמברגר, מרצה אורח: בבלי סוטה יא-יג, התיאולוגיה של ההיסטוריה אצל חז"ל	17 במאי כא אייר	8
	ש' ספראי, "חסידים ואנשי מעשה", ציון נ (תשמ"ה), 133-154	ורד: תפילת חנה: ראש פרק ה	24 במאי כח אייר	9
	ש' נאה, "בורא נוב שפתים": פרק בפנומנולוגיה של התפילה על-פי משנת ברכות ד, ג; ה, ה", תרביץ סג (תשנ"ד) 218-185	ישי: פרק ה: משניות חסידים: חנינה בן דוסא	7 ביוני יג סיון	10
או: מ' הברטל, 'דוד הרטמן והפילוסופיה של ההלכה', א' שגיא וצ' זוהר (עורכים), מחוייבות יהודית מתחדשת, תל-אביב תשס"א, עמ' 13-35	V. Noam, "The Story of King Jannaeus (b. Qid 66a): A Pharisaic Reply to Sectarian Polemic," <i>HTR</i> 107 (2014) 31-58	ישי: ריש פ"ו: לה' הארץ ומלואה	14 ביוני כ סיון	11
בשיעור החותם נסכם המתודות ההשוואתיות		ורד: מח ע"א: סיפורי ינאי המלך	21 ביוני כז סיון	12

שנידונו בקורס				
---------------	--	--	--	--

ביבליוגרפיה כללית

על המסכת

- לוי גינצבורג, פירושים וחידושים בירושלמי (ברכות א-ה), ניו יורק תש"א – תשכ"א
- משה בנוביץ, תלמוד האיגוד: מאימתי קורין את שמע, ירושלים תשס"ו

על הליטורגיה

- מ' גרינברג, הרצאות על התפילה במקרא, ירושלים תשמ"א.
- י' אלבוגן, התפילה בישראל בהתפתחותה ההיסטורית, (תרגום: י' עמיר), דביר, תל-אביב תשל"ב.
- י' היינמן, התפילה בתקופת התנאים והאמוראים, מאגנס, ירושלים תשמ"ד (תשכ"ד).
- ח' מאק (עורך), מקראה בחקר התפילה, ליקוטי תרביץ ו, מאגנס, ירושלים תשס"ג.
- מ' ויינפלד, הליטורגיה היהודית הקדומה, מאגנס, ירושלים תשס"ד.